

me zadene, pa uničijo kameniti drobci, ki jih odbije krogla, celo vrsto sovražnih življenj. Častniki so nam pravili, da je imel sovražnik ta dan na prostoru pred nami gotovo krog 1000 mrtvih in toliko ranjenih.

Prosim Vas, ki ste doma, prosite Boga, da vam da milost, da bomo tega hinavskega sovražnika popolnoma strli in da bo že skoro zašljalo zaželjeno solace miru. Vaš Andrej.

Italijani stare babe.

Martin Pavlinč, posestnik na Hardeku pri Ormožu, ki se je svojočasno bojeval na srbskem bojišču in službuje kot topničar pri 24. bateriji, je pisal županu g. Hanželiču na Hardeku naslednje pismo:

Čejenji prijatelj! Pojenjal je malo bojni grom in že done glasovi godbe. Tovariši nas namreč čestokrat razveseljujejo s tem, da zasvirajo kako „lušno“ tudi med gromenjem topov ter nam s tem dostikrat krajsajo čas. Gotovo veste, da sem na bojišču proti Lahom. Peljal sem se skozi domači kraj, a žalibog nisem imel priložnosti, se doma oglašiti. Hudo je človeku, ako po tolikem času pride čisto blizu dragih domačih, ne da bi mu bila dana priložnost, videti jih in govoriti z njimi. Pa kaj hočem?

Tukaj je malo drugače, kot je bilo pri Belgradu. Dan na dan nam poje topovi svojo pesem, od tega jutra do poznega večera, čisto tudi po noči, tu in tam se oglašajo še puške. Naš sovražnik marsikaj poskuša, pa brez uspeha, poleg tega je še pošteno tepen. Ne goji se mi preslabo. Kaj posebno novega nimamo. Le to si želim, da bi videl enkrat dom, svoje družge, znance in soseske. Pa to bo pozne dni.

Drugokrat piše:

Deset je minulo, noč je. Ravno je potihnilo pokanje, ki je tukaj bolj pogosto, kot je bilo v Srbiji. Kraj, kjer sem sedaj, je ravno tako krasen, kot tam pred Belgradom. Lepa je naša slovenska domovina. Dal Bog, da bi bila zopet mirna, toda dokler ni premagan sovrag, ne bo miru. Nas ne premaga nobeden: Lah hočejo biti junaki; stare babe so. Naši jih naženejo in če so tudi brez pušk. Res je, če Lah vidi kri, že zbeži. Ni čuda, če bežijo, če jim vendar mlačemo tako pošteno po grbi. Moja baterija se povsod izkaže, s ponosom zrem na njo. Mnogo naših slovenskih topničarjev je že odlikovanih in te dni se vršijo spet odlikovanja za mnoge naše. Stotero iskrenih pozdravov vsem sosedom in prijateljem na Hardeku. (Vas je naše pismo 7 strani.)

Italijani po zadnji veliki bitki pri Gorici precej mirni.

Dosedanje italijanske izgube velikanske. — Krvav izprehod v Avstrijo. — Naše čete hočejo v Italijo. — Križarka „Amalfi“ potopljena.

Maribor, 14. julija.

Dne 5. julija so bili Italijani med Gorico in Trzičem pošteno tepeni in od istega časa niso poskušali na primorski fronti večjih napadov. Vršijo se le manjši napadi, kakor n. pr. dne 12. julija, ko je pri Redipulji napadlo več infanterijskih polkov naše odotne postojanke. Seveda brez uspeha, kakor vedno. Pač pa trajajo artilerijski boji noč in dan ne prenehoma naprej.

Tudi na koroski in tirolski meji ni prišlo zadnji čas do večjih bojov.

Italijani so baje izgubili v dosedanjih bojih že okroglo 80.000 mož. Njihove najboljše čete, alpinci in bersaglieri, so največ trpeli in sedaj prihajajo na vrsto rezerve in manjvredne srednje- in južno-italijanske čete.

Kajpada imamo tudi mi na naši strani izgube, toda niso v nobeni primeri z italijanskimi izgubami. Naše vojaštvo največ trpi od italijanske artilerije, ki bfuje noč in dan ogenj na nas. Jako nevarno je skalo, ki leti od sovražnih bomb in šrapnelov na vse strani, ter prizadeva našim vojakom najhujše rane. Poročila pravijo, da imajo naši vojaški, ki branijo avstrijsko mejo proti Italiji, le eno željo, namreč da bi smeli zapustiti strelske jarke in gnati sovražnika z bajonetom daleč doli v Italijo.

Dosedaj so postojanke, ki smo jih zasedli prvi dan vojske, še vedno v naših rokah.

Vroča želja naših čet.

„Pester Lloyd“ poroča, da je general Dankl nasproti vojnem poročevalcem povdarjal, da bo prišel kmalu trenutek, ko se bo izpolnila vroča želja naših čet, da končno preidejo k splošnemu napadu proti Italijanom.

Krvav izprehod v Avstrijo.

Avstrijsko zunanje ministrstvo je izdalo knjigo, v kateri dokazuje s pismi in brzojavami, kako je Italija ves čas, odkar se je začela vojska, proti nam dvoumno in izsiljevalno postopala, dokler ni nazadnje prelomila dane besede in objubiljene zvestobe. Zanimivo je, kako je vojni veščak pri italijanskem poslanstvu poročal italijanskemu generalnemu štabu o našem vojnem stanju. Mesca aprila tekočega leta je poročal, da bo vojska Italije proti Avstriji le vojaški izprehod. Je izprehod, toda bolj počasen kakor polžev in nenavadno krvav. Naše čete upajo, da bodo Lahe kmalu lahko spremljale, ko se bodo vračali s sprehoda domov.

Italija je vojsko že izgubila?

Zelo razširjeni švedski list „Morgenposten“ poroča: Italijanska vojska zoper Avstrijo se že lahko smatra kot izgubljena. Za zimsko vojsko v alpskem ozemlju je italijanska armada popolnoma nesposobna in tudi nima za kake boje dovolj odporne sile. V Italiji se bodo kmalu stregnili, če se bo italijanska armada tudi v bodoče dosegla take poraze, kot dosedaj. Med Italijani v kratjestvu vedno bolj dozoreva priznanje, da je bilo ministrstvo zaslepljeno, ko je verolomno odklonilo velikodušno darilo cesarja Franca Jožefa. V Italiji se bo igra, ali bo bodoča Italija kraljestvo ali ljudovlada, hitreje vršila, kot si to predstavlja ministrski predsednik Salandra.

Italijani obstreljujejo utrdbo „Henzel“.

Italijani, ki so že od začetka vojske imeli zasedene obmejne kraje na korosko-italijanski meji pri Naborjetu, obstreljujejo že od 12. junija naprej vsak dan skoro noč in dan s težkimi topovi utrdbo „Henzel“ (imenovana po junaškem branitelju stotniku Henzlu iz l. 1809). Italijani tudi tukaj zelo slabo zadevajo. Naši poškodbe na utrdbi sproti popravljajo in Italijanom krepko odgovarjajo. Trdnjava Naborjet zapira Italijanom pot proti Beljaku in Celovcu.

Naši na italijanski zemlji.

Posebni poročevalci „Kölnische Volkszeitung“ poročajo z italijanskega bojišča: Med tem, ko se na Velikem Palu razvija boj za posamezne postojanke, kateri je za Italijane skoro povsod brezuspešen, stojijo Avstrijci zahodno od Velikega Pala že na italijanskih tleh. Z držnim činom so naše čete zavzele goro Monte Peralpe, ki nadvladuje prelaz Cregone. Italijansko ozemlje, ki ga imajo avstrijske čete ob tirolski meji zasedeno, obsega 10 do 12 kilometrov in se še vedno povečuje.

Opis velike bitke dne 5. julija pri Gorici.

Kako so čutili in vedeli dne 5. julija Goričani, da se bje velika bitka, opisuje očevidec v „Novem Času“:

Dan 5. julija je bil pa vroč! Začelo je že zjutraj grometi, pa samo bolj v presledkih. Vsekako pa se je zdelo, da je danes morda zopet obmostje pri Gorici prišlo na vrsto. Par dni poprej so naskakovali kraško robovje pri Trziču in Zagradu. A ni jim šlo. Bili so vrženi nazaj in razbiti. Morda bodo danes poskušali pri Gorici.

Vedno bolj pogosto so se strelji ponavljali; proti osmi uri so prihajali že prvi sovražni šrapneli. Svigali so čez mesto v različnih smereh. Ljudje so se sprva plašno zgbali, nehote glava potiskali med pleča in se sklanjali. Pa šrapneli so s svojim sikanjem in žvižganjem leteli naprej. Gledali so za njimi, dasi jih niso videli, ter poslušali, kje bi vtegnili razpočiti. In dalje se je zaslislal trask: šrapnel je šel preko grada in onstran nekje razpočil. Kaj se je zgodilo? Koga je zadelo? Odgovora na ta vprašanja ljudje niso iskali, ampak šli dalje za svojimi opravki mirno v zavesti: šrapnel mene ni zadel, pa tudi blizu ni padel. Zopet je v zraku završelo; pogledali so v zrak, a šli naprej. Le deklice so pričele bolj plašno hiteti preko ulic, ki so izpostavljene jugozapadni strani.

Proti deveti uri zjutraj je že postalo bombardiranje tako, kakor ga v Gorici še ni bilo slišati. Doseglo je svoj višek ter ostalo na njem do približno štirih popoldne, ne da bi pa potem popolnoma ponehalo. Bilo je nekaj strašnega, nepopisnega, veličastnega. Posebno na južno-zapadni meji mesta. Tu se vse mnogo lepše sliši in — vživa; po ulicah in trgih v mestu je toliko življenja in vrvenja, da se bombardiranje precej presliši. Bolj ko pa greš proti jugozapadu, bolj ti prihaja vse na ušesa. Hiše so precej neobjudene, — tu stanujejo bogatejši, ki so se iz mesta že davno umaknili — ulice tihe in prazne; vsak šum se odmeva in napravi glasove stokrat večje, kakor so v resnici. Pa če bi tega tudi ne bilo, zadostovalo je popolnoma, gledati in poslušati, kar se je vršilo.

Na Kalvarijo (hrb pri Gorici) in na višine nad Podgoro so padali strelji, granate, šrapneli in mine. Grmelo je in divjalo po ozračju, kakor da bi bil

sam sodnji dan. Kakor da bi kedo cele vozove dolgih velikih desk metal iz tretjega nadstropja na gladki tlak med visokimi hišami zaprtih praznih ulic, tako je freskalo in odmevalo po razburjenem ozračju. In to zaporedoma, neprenehoma. Bile so sovražne granate, ki so padale v podgorske višine, se vanje zadržale in se potem s strahovito mogočnostjo razpočile. Cele gore dima in zemlje so pričele rasti iz mesta na gori, kjer se je to godilo, in se potam širile na vse strani — črno — sivo in grdo. Hiše so se tresle, ljudje so kar plašno obstajali. Tako od blizu je treskanje prihajalo, da se je človek nehote ozrl na desno ali levo, ali ni morda tam granata padla na tla. Istočasno s tem treskanjem so ti prihajali na ušesa grozni poki šrapnelov, drug za drugim brez prestanka. Na višinah tam doli so se prikazovali ognjenim piki z belimi oblaki. Kakor da bi gadi, vidni samo po svojih glavah, iz nevidnega ozadja skakali naprej, besno sikali z jeziki in spuščali svoj strup! Zrak je bil miren, Oblaki so kakor bele repatice nekaj časa obstajali na mestu, potem se vzdigali in plavali nad višinami. Če si pri tem gledal na Kalvarijo, pa si videl od trenutka do trenutka ogromne ognjene piramide, ki so se pa takoj umikale črnemu debelemu dimu. Vrelo je, kakor da bi zemlja dobivala razpoke in bruhala iz sebe. Delo granat vse to. — Ni mogoče jih šteti. Najmanj sto do stodvajset v minuti. — Sedaj se je pa pokazal dim na dnu od vznožja Kalvarije. Vedno višje se je valil, vedno večje oblike je zavzemal. Grozen pogled! Granata je bila zgrešila svoj cilj, padla v vas, predrla hišo in jo zažgala. Gori!

Sovražni šrapneli in sovražne granate sikajo čez naše glave. Vsake tri, štiri minute ena. Tako čudno sika in vrši! Poleg tega se zdi, kakor da bi kje blizu ogromen vrlinec požiral in vsesaval vase zrak, dočim se zopet hkratu od druge strani zrak zvija in zvija; prvo nam javlja prihod granate, drugo šrapnela. Ko slišiš vse to, je že granata dosegla svoje mesto in šrapnel tudi.

Tako treska in sika in poka in se zvija v grozansko veličastnih zvokih skozi ozračje. Odmora nobenega.

Toda tudi naši odgovarjajo! Besno, silno, zavestno, zmagovito! Tu najde vsak strel svoj cilj. Zdi se ti, da gledajo in mislijo vse te nevidne baterije, vsi ti skrivnostno skriti topovi. Zamolki gromi naših gorskih topov ti prihajajo na uho; potem poki naših havbic, da se hiše tresejo skoz in skoz; sem pa tja zopet mogočni siloviti strelji naših možnarjev. Kakor da bi bilo tisoč pretepenih lačnih psov v bližini, ki cvilijo in stokajo s svojim lajanjem, tako ti gre ta strel skozi ozračje naprej. Cvilenje in pasje lajanje se ponavlja v enomer, sedaj močnejše, sedaj bolj tiho; sedaj iz daljave, sedaj iz višine. Zdi se ti, da vidiš vse te pse nekje pred seboj, ki pretepeni in lačni milo gledajo v tebe in cvilijo in stokajo in tulijo. To je strel iz možnarja, ki nese smrt in grozo v vrste sovražnika.

Dim je napolnil ozračje krog podgorskih višin. Tam gori pa pokajo puške: pok, pok, pok; tudi hitreje, da jih ne moreš šteti. Drdranje strojne puške; sovražnik pripravlja naskok; sedaj drdra od tam, sedaj zopet od tam; Bog ve, kako tam gori zadaj kosi smrt...

Lastovke se ob tem nepopisnem gromenju vedejo kakor omotene. Tu sede ena na brzozjavno žico, pa ne ve, kaj početi. Ne poje, ne igra, niti si ne upa več odleteti. Tam se jih cela jata zapodi v vejevje divjega kostanja; tam zopet stikajo plašno preko streh kakor pred nevihto.

Ob hiši pa je straža, da bi ljudje ne šli preblizu sovražnemu ognju. Čudno, da mora biti straža v ta namen, tukaj! Ali nimajo ljudje dovolj razuma, kaj treba storiti? Zdi se res, da ga nimajo. Med tem, ko treska in gromi, ko poka in sika, ko se zrak zvija in požira, ko ti cel pekel zija nasproti, prihaja mlada mati z detetom v naročju; prestrašena pripoveduje, da je zadaj na cesti priletel šrapnel in ubil enega otroka, enega pa razmesaril... Potem pa gre sama ravno proti jugozapadu naprej. Ustavi jo straža ter jo opozori na nevarnost. Pa ji odgovori, da gre prijateljico par hiš naprej obiskat. Šrapnel je gotovo ne zadene. — Straža jo pusti. Gre naprej, mirno, korak za korakom, igra se z otrokom v naročju ter misli in je prepričana, da je šrapnel ne zadene...

Kalvarija pri Podgori.

Goriški „Novi Čas“ piše:

Dan za dnevom imamo sedaj priliko gledati na Kalvarijo pri Podgori blizu Gorice. Čudovit pogled se nam tukaj nudi. Sovražnik napenja vse svoje sile, da bi to višino zavzel. Tisoče granat se je že zaborilo v nje greben; marsikdaj smo že mislili, da mora Kalvarija pod strašno silo sovražnega ognja razpočiti in zginiti v prah in pepel. Ni gotovo več mesta na njenem vrhu, ki bi ne bilo razbito in raztrgano od strelav laških topov. Ni gotovo mesta, ki bi ne bilo pokrito s kosi in drobci jeklenih granat in šrapnelov, ki jifi je tukaj v neizmernih množinah sovražnik nasul. In vendar naša Kalvarija še stoji in še vedno stoji na njej tudi trije križi, od katerih je ta 240 m nad morsk gladino se vzdigujoči grič dobil svoje ime.

Enkrat je bila že Kristusova podoba s srednje-gra križa od sovražnega strela strgana na tla. Pa vstal je iz svojega kritja Dalmatincev ter navzlic ognju in dimu v toči šrapnelov na tleh ležečo podobo Kristusa vzel v svoje roke, nesel jo h križu ter jo zo-